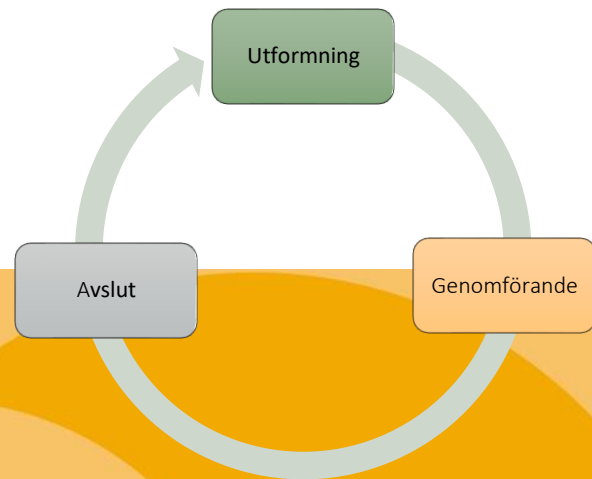

Systematisk uppföljning och utvärdering för ett ökat lärande

Kortversion av modell för regional utveckling, Västra Götalandsregionen

En modell för regional utveckling

- Syftet är att
 - Skapa en mer systematisk uppföljning och utvärdering
 - Bidra till ett ökat lärande
- Gemensam modell för regional utveckling
- Modellen berör stödformerna projekt, verksamheter, uppdrag, organisationsbidrag, företagsstöd och planer/program

Läs mer om modellen på vgregion.se/utvardering

Beskrivning av skillnad mellan uppföljning / utvärdering

■ Uppföljning – vad har hänt?

- **Beskrivning** hur insats utvecklas över tid eller har fungerat
- T.ex. ställa samman information om indikatorer, aktiviteter, nyckeltal, budgetutfall med mera
- Resultat kan relateras till uppsatta mål

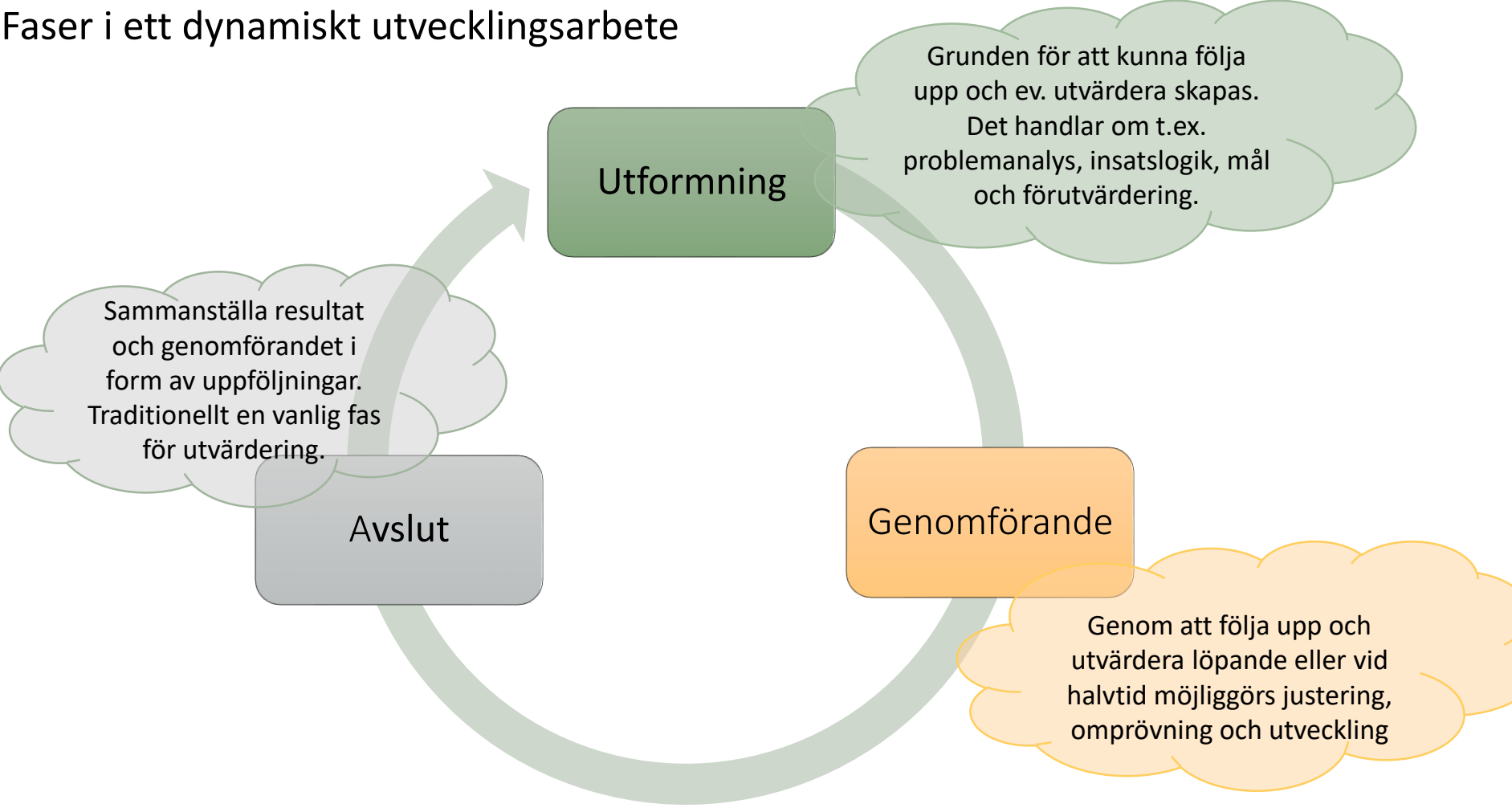

■ Utvärdering – vad har hänt och vilka lärdomar kan dras?

- **Analys** och **värdering** av en/flera insatser med avseende på genomförande, resultat och effekter
- Resultat och effekter relateras till uppsatta mål
- Ger lärdomar inför framtiden

Faser i ett dynamiskt utvecklingsarbete

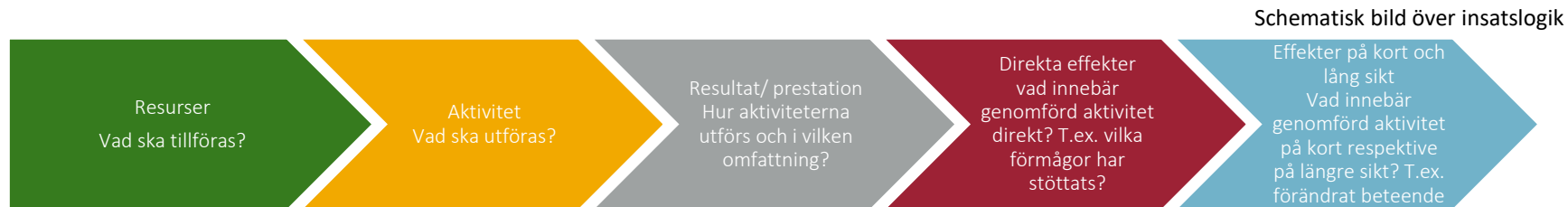

Få stöd i en problemanalys

- Syftet med en problemanalys är att klargöra vilka problem som insatser är tänkta att lösa. Problemanalysen kan sedan vara till grund för den insatslogik som bör tas fram.
- Frågeställningar för problemanalysen är till exempel:
 - Vilket är det huvudsakliga problemet som ska lösas med insatsen?
 - Vilka är de egentliga orsakerna till att huvudproblemet existerar?
 - Vad är det som hindrar deltagande parter från att lösa problemet?
 - Vilka konsekvenser/effekter har problemet på samhället/målgruppen?
 - Vem drabbas av problemet? Vem "äger" problemet?
 - På vilket sätt påverkar olika hållbarhetsaspekter problemet, t.ex. hur ser målgruppen ut utifrån kön, ålder och bakgrund samt miljökonsekvensanalys?

Vad är en insatslogik?

En insatslogik specificerar vilka resultat och effekter som förväntas av en insats. Det handlar om att beskriva **hur varje del i kedjan** bidrar till nästa länk.

Utifrån de problem/utmaningar eller områden som lyfts i de övergripande styrdokumenterna ska följande frågor kunna besvaras:

- Vilka **effekter** ska uppnås på lång sikt?
- Vilka **kortsiktiga resultat** förväntas som kan bidra till de effekter man önskar nå?
- Vilka **aktiviteter** ska genomföras för att nå de förväntade resultaten?
- Vilka **resurser** krävs för att genomföra aktiviteterna?

Genomförandekapacitet och mandat är centralt

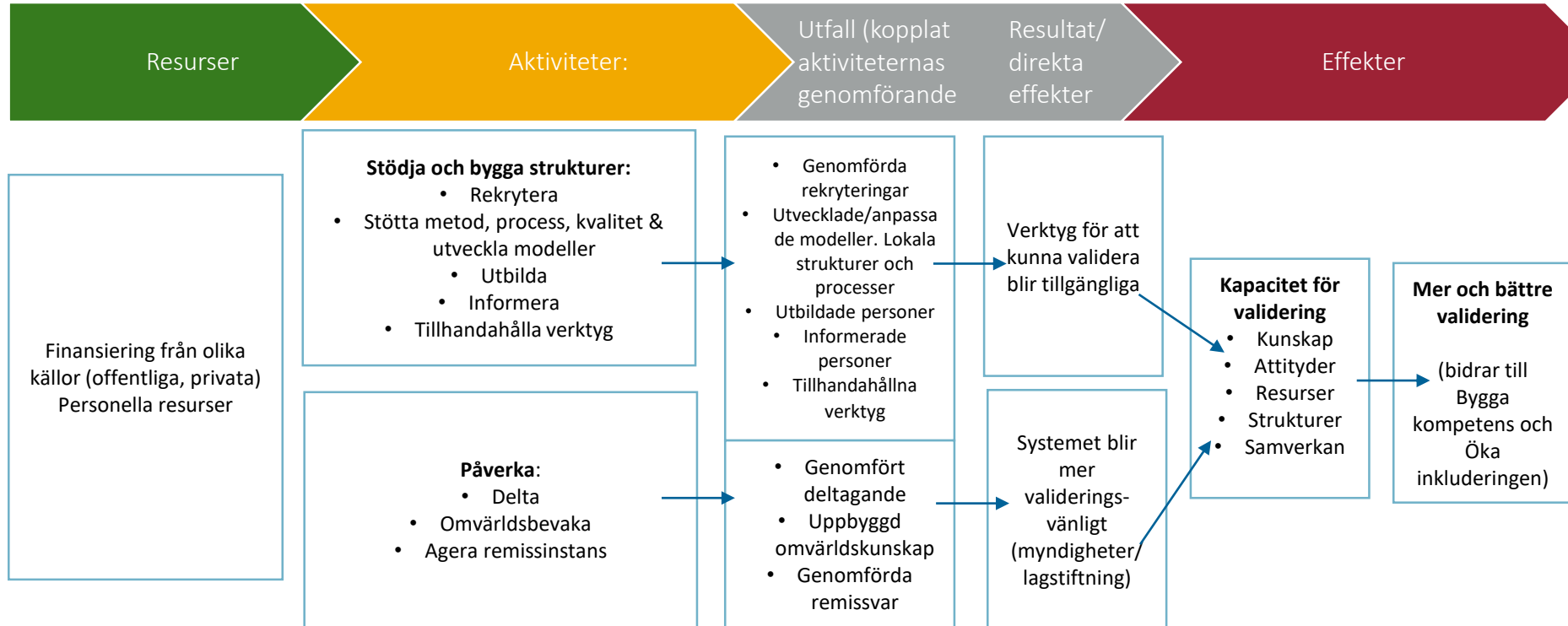
- En insatslogik visar på hur det i **teorin** är tänkt att aktiviteter som genomförs ska leda till önskade utfall och resultat, och hur dessa i sin tur ska leda till förväntade effekter. Den behöver vara **trovärdig** och bygga på forskning eller beprövad erfarenhet
- **Genomförandekapacitet** och **mandat** hos de deltagande organisationerna är centralt. Till exempel kan kunskap och andra yttre förutsättningar behöva vara på plats eller påverkas för att det som genomförs och de resultat som skapas ska bidra till hållbara effekter på sikt.
- Aktiviteter, resultat och effekter varierar utifrån **målgrupp**. Vilka de centrala målgrupperna är kan tas fram genom en målgruppsanalys.

En insatslogik kan även bidra till...

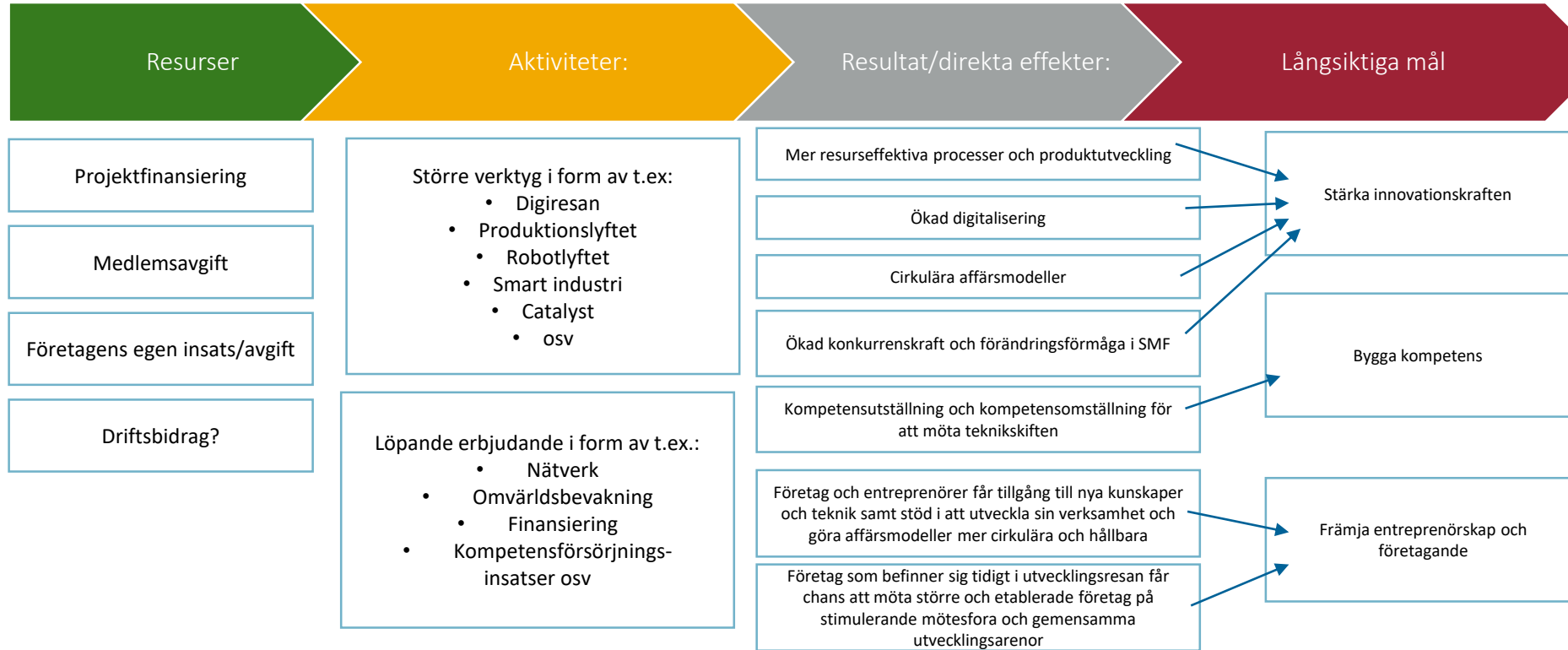

- Skarpare prioriteringar och fokus på rätt behov
- Samsyn kring logiken och hur målen uppnås
- Tydlighet och överblick
- Lättare att följa upp och justera program och projekt
- Kommunikation och kunskapshöjande gentemot till exempel politiken och de som söker projekt
- Att sätta en insats i en kontext

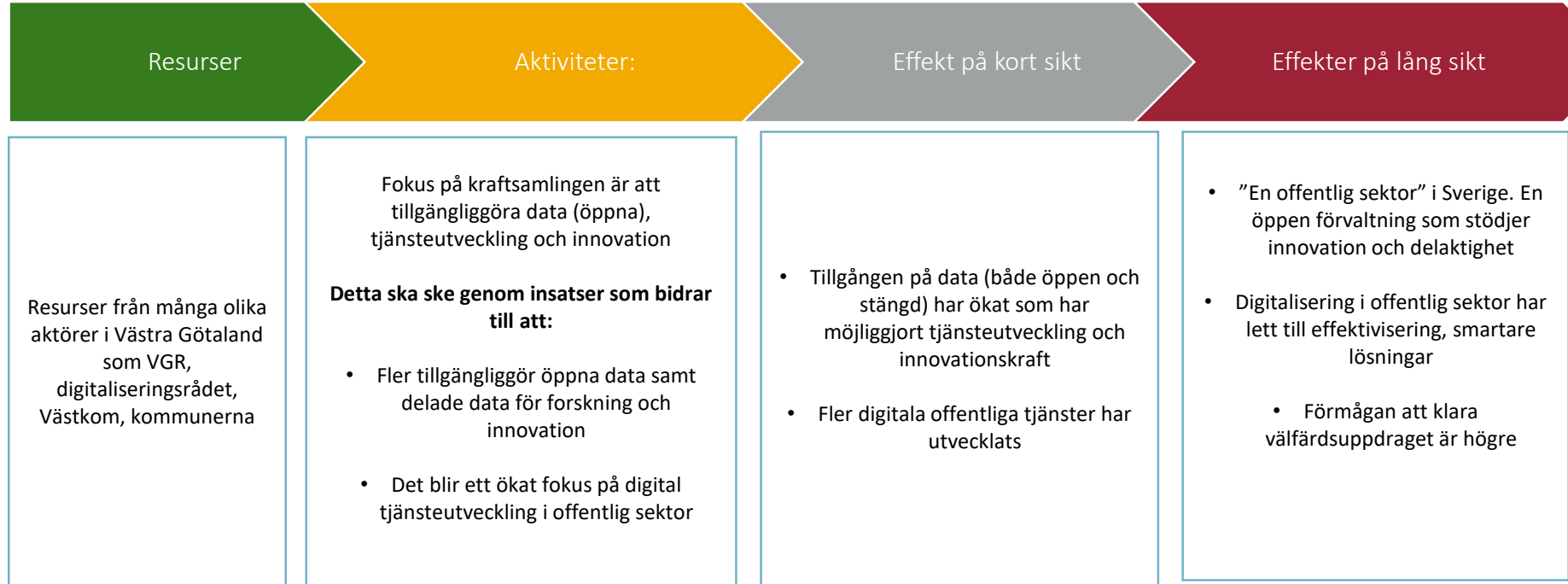
Logikkedja från genomförd utvärdering

Logikkedja från genomförd utvärdering

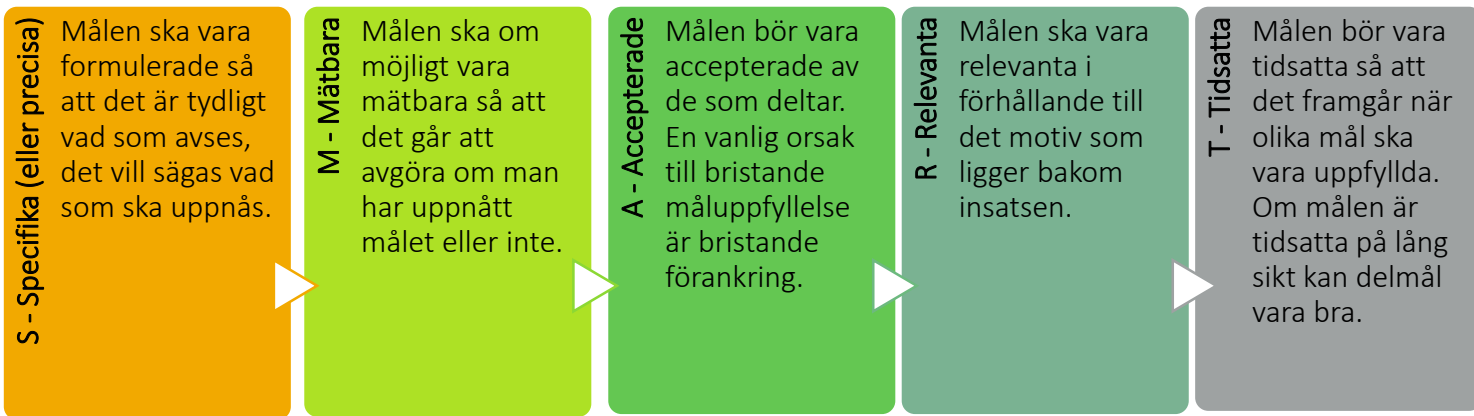
Logikkedja från del av kraftsamling digitalisering

Effekterna följs upp kopplat till genomförda insatser samt nyckeltal (t.ex. antal öppna (delade) datamängder på dataportal väst.

Att tänka på vad gäller målformuleringar

- Tydliga och utvärderingsbara mål är av betydelse för att ge en bild över vad vi vill ha uppnått när insatsen är avslutad.
- Målformuleringsarbetet bör utgå från effektmålet och därifrån formulera mål för resultat, aktiviteter och resurser.
- SMART-kriterierna kan vara en utgångspunkt i arbetet med att hitta mål. Om målen inte är mätbara är det viktigt att de är accepterade, dvs att de som deltar kan vara överens om när målen är/kan vara uppnådda eller inte

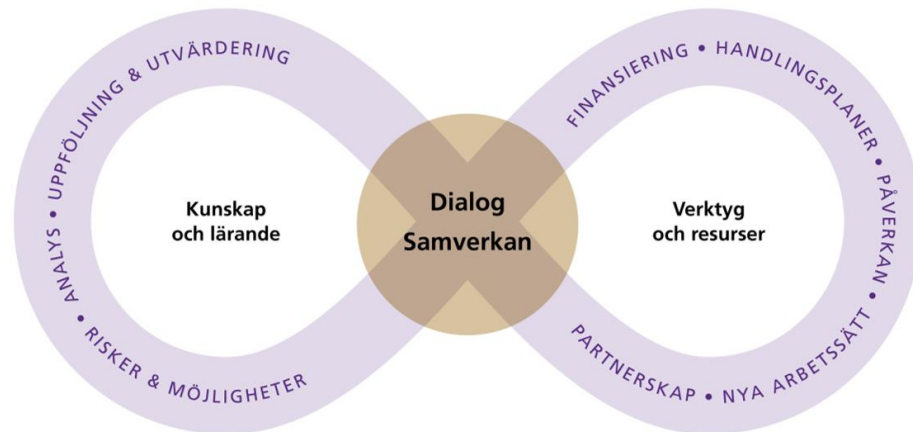

Varför utvärdera?

- Utvärderingar kan genomföras utifrån olika syften till exempel:
 - Lärande för att en verksamhet ska utvecklas i sitt genomförande och resultat
 - Kontroll för att få kunskap inför ett beslut (t.ex. projekt som övergår till VB)
 - Tematisk för att få en mer övergripande bild av hur flera satsningar aggregerat bidrar till övergripande mål
- Från att utvärdering traditionellt genomfördes vid avslut har lärande utvärdering blivit allt mer dominerande. Detta är kopplat till att insatser inom regional utveckling ofta är komplexa.

Utvärdering för utveckling är allt viktigare

- Mer komplexa och överlappande samhällsutmaningar kräver utvärderingsmetoder med ökat deltagande från berörda.
- Lärande och utveckling är här viktigare än kontroll och granskning.
- Tematiska utvärderingar behövs för att visa på större samhällsförflyttning.

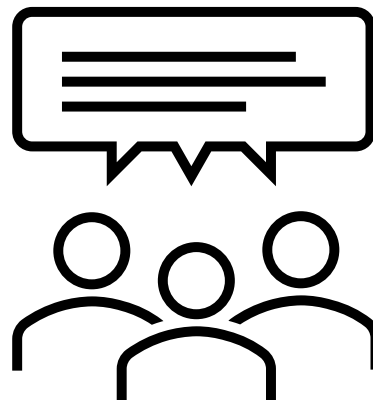

Bilden kommer från den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021-2030. Den illustrerar genomförandet i form av tecknet för evighet. Kontinuerlig dialog och samverkan finns i centrum och kunskap och lärande samspelar och växelverkar med de insatser som görs med hjälp av olika resurser och verktyg.

- Lärande och utvecklingsorienterad utvärdering blir en naturlig del av ett regionalt utvecklingsuppdrag i och med att det handlar om samhällseffekter på längre sikt.
- Genom att ha fokus på lärandeprocesser, deltagande och kontinuerlig dialog skapas förutsättningar för en långsiktighet som annars är svår att påvisa.

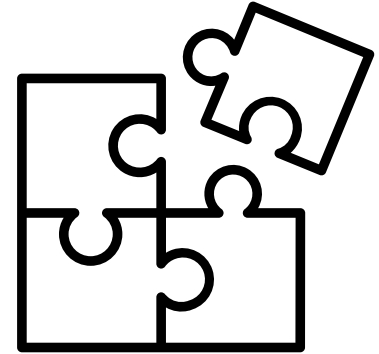
Vad innebär en lärande utvärdering?

- Mer ett stöd för utveckling än kontroll och granskning.
- Lärande är ett mål/fokus från start.
- Skapas främst genom att involvera och inkludera andra aktörer i alla utvärderingsfaser - från utvärderingsfrågor till rapport.
- Deltagande av andra aktörer kan ske på olika sätt, till exempel genom seminarier och workshops.
- Kännetecknen är interaktivitet, dialog, samarbete och närhet.

Frågor att ställa sig inför en utvärdering

- Vad är syftet med utvärderingen?
- Vilka utvärderingsfrågor är aktuella? (här kan man utgå från utvärderingskriterierna på nästa sida)
- Vem är målgrupp för utvärderingen?
- Hur ska utvärderingen användas?
- Hur kan lärandet/ användandet av den maximeras?
- När måste utvärderingen vara färdig?

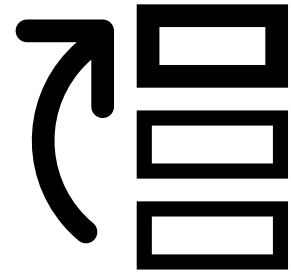

Exempel på frågeställningar som en utvärdering kan belysa

- Hur väl mål och aktiviteter i en insats är anpassade till de behov eller problem som lyfts fram? (Relevans)
- Hur väl stämmer insatsen överens med den inriktning som finns över området (RUS)? Vilket mervärde har erhållits ur ökad samsyn? (Överensstämmande)
- Har insatsen nått sina mål (måluppfyllelse)? (Effektivitet)
- Hur effektivt har resurserna och inputen omvandlats till resultat? (Kostnadseffektivitet)
- Vilka långsiktiga effekter och förändringar leder insatsen till, direkt eller indirekt, medvetet eller omedvetet? Det kan handla om positiva, negativa, primära och sekundära effekter. (Effekter)
- Vilken bestående nytta (efter avslut) har insatsen bidragit till? (Bärkraftighet)

Hur ser VGR regional utveckling på utvärderingar?

- För många insatser är uppföljning tillräcklig
- De utvärderingar som genomförs av VGR RU ska vara till nytta, bedrivs effektivt, göras med integritet och vara sakliga.
- Syftet kan variera och diskuteras fram gemensamt mellan samhällsanalys och berörd avdelning.
- Huvudupplägget är lärande tematiska utvärderingar även om utvärdering av enskilda insatser kan ske, till exempel ska alltid projekt som föreslås övergå till verksamhetsbidrag utvärderas.
- Under respektive stödform (planer/program, uppdrag, verksamheter, projekt, organisationsbidrag och företagsstöd) lyfts när och hur utvärdering bör ske.
- En aktör (till exempel projektägare) kan naturligtvis besluta om en egen utvärdering.

Planer och program – Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• Ta fram en tydlig insatslogik från tänkta aktiviteter till långsiktiga effekter, där det övergripande styrdokumentet visar på vilka samhällseffekter man vill åstadkomma.• Säkerställ att de mål som finns i planen är genomarbetade och realistiska.• Tänk igenom specifika indikatorer att följa.• Ta fram en uppföljning- och utvärderingsplan så att• Förhandsutvärdering kan genomföras för att t.ex. granska målformuleringar och logik.
Genomförande	<ul style="list-style-type: none">• Följ upp årligen med fokus på genomförande och resultat (direkta effekter).• Utvärderingar av program med externa sökande diskuteras årligen så tematiska utvärderingar kan ske under genomförandet och vid avslut.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Alla planer följs upp vid avslut (aggregerat för hela perioden)• Utvärderingar av program med externa utvärderingar diskuteras årligen så tematiska utvärderingar kan ske under genomförandet och vid avslut.• Program med externa sökande utvärderas eller följs upp djupare där bland annat resultat av genomförda utvärderingar och genomförandet av själva programprocessen lyfts.

Verksamhetsbidrag -

Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• Om en verksamhet som fått projektstöd ska övergå till att få verksamhetsbidrag ska alltid en utvärdering genomföras.
Genomförande (specifika krav kan finnas för berörda nämnder)	<ul style="list-style-type: none">• Följs upp genom dialog och i vissa fall skriftlig rapportering.• En tydlig insatslogik är bra för att tydliggöra kopplingen till de övergripande styrdokumenterna.• Tydliga, utvärderingsbara och realistiska mål på olika nivåer bör finnas.• Uppföljningsindikatorer kan tas fram.• Uppgift på personer och företag som deltagit ska kunna redovisas vid begäran.• Årlig uppföljning sker av ansvarig handläggare i samband med att verksamheterna återrapporterar.• Utvärdering sker vid behov och i samtal med ansvarig handläggare.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Aktuellt om en verksamhet lägger ner eller om VGR avbryter sin medfinansiering.

Projekt - Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• Projekthandlingar (ansökan, lägesrapport och slutrapport) ligger till grund för beslut och används i uppföljning och eventuell utvärdering (www.vgregion.se/projektstodru).• Vid framtagande av projektet bör insatslogiken diskuteras.• Inriktning och aktiviteter bedöms i handläggningen bland annat om de bidrar till berört aktuellt styrdokuments mål och inriktning.• Mål bör tas fram• Resultatindikatorer kan tas fram.
Genomförande	<ul style="list-style-type: none">• Skriftlig delrapportering/lägesrapporter finns för vissa nämnder.• Kontinuerlig uppföljning av handläggare.• Vid behov löpande utvärdering – gäller särskilt VGR-interna projekt av ny/strategisk karaktär.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Rapportering sker ofta i form av en slutrapport där bl.a. uppnådda resultat lyfts.• Uppgift på personer och företag som deltagit ska vid begäran kunna redovisas.• Eventuell utvärdering sker vid behov.• Berörd nämnd erhåller en återkoppling per projekt eller aggregerat.

Uppdrag -

Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• Endast aktuell vid nytt uppdrag.
Genomförande	<ul style="list-style-type: none">• Uppdragshandling tas fram i nära dialog med utförarna.• Koppling till övergripande styrdokument kan lyftas genom att en tydlig insatslogik tas fram.• Tydliga och uppföljningsbara mål för resultat och effekter.• Indikatorer kan användas för att visa på resultat.• En årlig uppföljning sker och dialog finns med uppdragsansvarig.• Utvärdering eller genomlysning kan vara aktuellt och lyfts utifrån behov.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Endast aktuellt om en verksamhet lägger ner eller om VGR avbryter sin medfinansiering

Organisationsstöd - Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• Utformningsfasen är aktuell när föreningar får stöd för första gången. Punkterna under genomförande är då aktuella.
Genomförande	<ul style="list-style-type: none">• Föreningar och förbund följs utifrån antal medlemmar och att inriktning följer de som finns för aktuell nämnd/beredning.• Föreningar bifogar vissa underlag som verksamhetsberättelse. Revisorsintyg krävs för att styrka antalet medlemmar.• En årlig uppföljning tas fram för att visa att föreningar och förbund följer de riktlinjer som finns. I vissa fall kan ett antal organisationer väljas ut utifrån stickprov och granskas. Organisationerna kan i vissa fall bjudas in till berörd beredning/nämnd.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Endast aktuellt i samband med nedläggning eller om VGR avbryter sin finansiering

Företagsstöd -

Att tänka på vad gäller uppföljning och utvärdering

Fas	Att tänka på
Utformning	<ul style="list-style-type: none">• De handlingar/underlag som begärs in innehåller uppgifter om vad som ska genomföras
Genomförande	<ul style="list-style-type: none">• Då satsningen oftast är av kortare karaktär är det främst aktuellt med faserna framtagande och avslut.
Avslut	<ul style="list-style-type: none">• Handlingar och underlag begärs in i avslutsfasen och granskas.• Fördjupad uppföljning av genomförande och resultat med hjälp av enkät och beskrivande statistik genomförs regelbundet av stödtyperna sådd, konsultcheck, FoU-kort och investeringsstöd.• En mer djupgående effektutvärdering kan vid behov genomföras.

Modellen och länk till genomförda utvärderingar återfinns på www.vgregion.se/utvardering